

www.turkishstudies.net/social

Turkish Studies - Social Sciences

eISSN: 2667-5617

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Futbol Hakemlerinin Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Continuous Anxiety Levels of Football Referees

Levent Görün* - Engin Efek** - Yavuz Öntürk*** - Erkan Bingöl****

Abstract: Football is known today as one of the most popular sports. It is also a fact that the referees, who are the most important decision maker in the field of football with a wide-scale industry, interact with all football stakeholders. Therefore, football referees can be intense emotions and thoughts. This research was carried out to examine football referees' constant concerns. The population of the study was 327 soccer referees who worked in the Western Black Sea Region in 2019, while the sample was composed of 251 referees in total, 32 women, 12,7% - 219 men, 87,3%, who participated voluntarily from the universe with the simple random sampling method. A 4-question "Personal Information Form" created by the researchers was used to determine some demographic characteristics of the participants. The "Trait Anxiety Inventory" developed by Spielberger, Gorsuch and Lushene (1970) and adapted to Turkish by Öner and Le Compte (1983) was used to determine the trait anxiety levels of the participants. The data obtained from the form and scale used were analyzed using the SPSS 17.0 package program. Frequency, percentage, minimum, maximum, average and standard deviation values were used in the analysis of the data. Data distributions were analyzed with Skewness-Kurtosis values. Since the data showed normal distribution, t-test and ANOVA test, which are parametric tests, were used, and the level of significance was determined as $p < 0.05$. According to the findings of the research, the level of anxiety of the referees was high and the level of anxiety of the referees did not show a significant difference in terms of gender and marital status variables, but it caused a significant difference in terms of the time of refereeing and classification. Consequently, the constant anxiety levels of female referees and single referees are higher. Referees with longer referee time are significantly higher than referees' low level of anxiety. In addition, the constant anxiety levels of the

* Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü
Asst. Prof. Dr. Düzce University, Faculty of Sport Sciences, Department of Physical Education and Sports Education
ORCID 0000-0003-1142-3167

leventgorun@duzce.edu.tr

** Öğretim Görevlisi, Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü
Lecturer, Düzce University, Faculty of Sport Sciences, Department of Physical Education and Sports Education
ORCID 0000-0002-7889-8151

enginefek@gmail.com

*** Dr. Öğretim Üyesi, Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
Asst. Prof. Dr. Yalova University, Faculty of Sport Sciences, Sports Management Department

ORCID 0000-0001-5472-8652

yavuzonturk@hotmail.com

**** Öğretim Görevlisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Köyceğiz Meslek Yüksek Okulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü

Lecturer, Muğla Sıtkı Koçman University, Köyceğiz Vocational School, Property Protection and Security Department

ORCID 0000-0001-9425-4623

bingolerkan@gmail.com

Cite as/ Atıf: Levent, G., Engin, E., Yavuz, Ö. & Erkan, B. (2020). Futbol hakemlerinin sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi, *Turkish Studies - Social*, 15(5), 2529-2541. <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.43203>

Received/Geliş: 27 April/Nisan 2020

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 20 August/Ağustos 2020

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

CC BY-NC 4.0

referees at the national level are again significantly higher than the referees whose candidate, provincial, regional and national assistants are classified. This study revealed that training to be carried out on this subject is needed to reduce the constant anxiety of the referees.

Structured Abstract: Football is known today as one of the most popular sports. It is also a fact that the referees, who are the most important decision maker in the field of football with a wide-scale industry, interact with all football stakeholders. Therefore, football referees can be intense emotions and thoughts. Football, which is a part of life, has positive and negative effects on referees. It is also a fact that the social and private lives of football referees who practice their profession under high stress and pressure are also affected. One of the negative situations of the referees is known as anxiety. Cüceloğlu (1994) anxiety; it described sadness, affair, fear, feeling of loss, weakness, inability to know the outcome and trial excitement. Başaran et al. (2009) defined anxiety as one of the important factors that trigger psychological sportive success. When talking about the concept of anxiety, it is necessary to state that there are three types of anxiety. These are state anxiety, state physical anxiety and trait anxiety (Develi, 2006). Trait anxiety is treated as a personality trait and is a more permanent emotional state. It is stated that people with high levels of trait anxiety will show symptoms of state anxiety more quickly and frequently in different settings (before and after the competition) (Cüceloğlu, 1998). In this study, it was conducted to examine the constant anxiety situations experienced by football referees.

Method

Among the football referees working in Düzce province, using the survey model, which is one of the quantitative research methods, the simple random sampling method (Büyükoztürk et al. 2012) 32 women who voluntarily participated in the universe (12,7) and 219 men (87,3%) 251 in total consists of referee. A 4-question "Personal Information Form" created by the researchers was used to determine some demographic characteristics of the participants. The "Trait Anxiety Inventory" developed by Spielberger, Gorsuch and Lushene (1970) and adapted to Turkish by Öner and Le Compte (1983) was used to determine the trait anxiety levels of the participants. In the scale with 20 items and 4-point Likert type, direct expressions express negative emotions, and reversed expressions express positive emotions. Reverse coded expressions; Items 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 and 20. The total score value obtained from the scale varies between 20 and 80. According to the anxiety point averages created; "20-35 points correspond to low anxiety level", "36-42 medium anxiety level", 42-80 high anxiety level" (Öner and Compte, 1983). A high score indicates that the level of anxiety is high. Alpha coefficient of the scale is 0.67; Alpha reliability coefficient was found as 0.70. Data Analysis; The data obtained from the form and scale used were analyzed using the SPSS 17 package program. Frequency, percentage, minimum, maximum, average and standard deviation values were used in the analysis of the data. Data distributions were analyzed with Skewness-Kurtosis values. Since the data showed normal distribution, T-test and ANOVA test, which are parametric tests, were used. Significance level was determined as $p < 0.05$

Findings

According to the findings of the test conducted in line with the 1st Hypothesis of the study ("There is a significant difference between the gender variable of the referees and the levels of trait anxiety.") (Table 4), there was no significant difference between the referees' levels of anxiety and their gender. In addition, constant anxiety levels of female referees are higher than male referees. This result does not support the hypothesis of the research. When the literature is examined; Bingöl et al. (2012), Can et al. (2011) and Engür (2002) study results are similar to the results of our research. The findings in the study of Rosenthal and Schreiner (2000) and Saripek (2010) are not in line with the findings of our research. These contradictory findings may be due to the number, classification and availability of female referees participating in the studies. As a result of this result, it was revealed that more research is needed to investigate the effect of gender on trait anxiety. According to the findings of the test conducted in line with the 2nd Hypothesis of the study ("The constant anxiety levels of female referees are higher than male referees.") (Table 4), the constant anxiety levels of female referees were higher than male referees. This result supports the hypothesis of the research. When the literature is analyzed, the results obtained from the study of Correia and Rosado (2019), Kalemoglu Varol (2018) and Kierkegaard (2009) are similar to the results of our research. According to the findings of the test conducted in line with the 3rd Hypothesis of the research ("Marital status variable of the referees and trait anxiety levels."), No significant difference was found between the trait anxiety levels and marital status of the referees. This result does not support the hypothesis of the research. When the

literature is examined, Yavuzer et al. (2012), Şimşek et al. (2018), Oktay and Yıldız (2018) and Güçlü et al. (2016) results obtained from the study are similar to the results of our research. According to the findings of the test conducted in line with the 4th Hypothesis of the research ("The time of duty of the referees and constant anxiety levels.") (Table 6), a significant difference was found between the constant anxiety levels of the referees. This result supports the hypothesis of the research. When the literature is examined, Bayraktar et al. (2006), the findings of the study coincide with the findings of our study. In the literature, it was mentioned that as the duration of the referees' duty increases, their anxiety levels decrease (Yalçın et al., 2016). However, in our study, the permanent anxiety levels of the referees, who have a long referee period, are also higher. According to the finding of the test conducted in line with the 5th Hypothesis of the research ("There is a significant difference between the referee's class variable and trait anxiety levels.") (Table 7), a significant difference was found between the anxiety levels and classifications of the referees. National referees have the highest level of trait anxiety. This result supports the research hypothesis. When the literature is analyzed, it is seen that there are different studies similar to the findings of our study (Aydın, 2003; Bayraktar et al., 2006; Çoban, 2004). In the civilized world, in parallel with the development of the technology, the rules within the concept of sports also develop, so that the changes are made to play sports branches faster and better. All this imposes additional duties to the referees and increases the pressure they feel more (Taşmektepligil et al., 2004). Therefore, it can be seen that the referees in higher rankings have higher levels of constant anxiety.

Conclusions

The findings of the study revealed that the referees of the referees who are active in the field of football have high levels of constant anxiety. In the study, it was also determined that referees' constant anxiety levels did not show a significant difference in terms of gender and marital status, while the arbitration period and classifications caused a significant difference. As a result of the research: Although the anxiety levels of the referees are generally high, it is determined that the permanent anxiety levels of the female referees are higher than the male referees. It is seen that there is no significant difference between the sex of the referees and the level of trait anxiety. The trait anxiety levels of the referees did not represent a significant difference in terms of marital status variable, and the trait anxiety levels of single referees were found to be higher than the married ones. It has been determined that referees (11+ years) with a long referee period have higher anxiety levels than referees who have a low referee time (11-years). The constant anxiety levels of the referees at the national level appear to be significantly higher than the referees whose classification is candidates, provinces, regional assistants and national assistants.

Keywords: Sports, Football, Referee, Anxiety and Trait Anxiety

Öz: Futbol günümüzde en popüler spor dallarından biri olarak bilinmektedir. Geniş çaplı bir endüstriye sahip futbolun saha içinde en önemli karar merci olan hakemlerin, tüm futbol paydaşları ile etkileşim halinde olduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla futbol hakemleri yoğun duygu ve düşünceler içinde olabilmektedir. Bu araştırmada da, futbol hakemlerinin yaşadığı duygulardan biri olan sürekli kaygı düzeylerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Batı Karadeniz Bölgesi 2019 yılında görev yapan 327 futbol hakemi oluştururken, örneklemini ise, basit seçkisiz (Random sampling) örnekleme yöntemi ile evren içerisinde gönüllü katılım sağlayan 32 kadın %12,7-219 erkek %87,3 toplamda 251 hakemden oluşturulmuştur. Katılımcıların bazı demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 4 soruluk "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Katılımcıların sürekli kaygı düzeylerini belirlemek amacı ile Spielberger, Gorsuch ve Lushene (1970) tarafından geliştirilen, Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Sürekli Kaygı Envanteri" kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Veri dağılımları Skewness-Kurtosis değerleri ile incelenmiş, veriler normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden olan t-testi ve ANOVA testi kullanılmış, anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri genel olarak yüksek bulunmuştur. Kadın ve bekâr hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri erkek ve evli hakemlere göre ise daha yüksektir. Ayrıca, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri cinsiyet ve medeni durum değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık ifade etmezken, hakemlik yapma süresi ve klasman değişkenleri açısından anlamlı bir farklılığa neden olmuştur. Araştırmanın sonucu, hakemlerin sürekli kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olmakla birlikte, kadın hakemlerin sürekli

kaygı düzeylerinin erkek hakemlerin sürekli kaygı düzeylerine göre daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinden etkilenmezken, hakemlik yapma süresi ve klasmanı yüksek olan hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri hakemlik yapma süresi az ve daha alt klasmanda olan hakemlere göre anlamlı oranda daha yüksektir. Bu çalışma, hakemlerin yaşadıkları sürekli kaygı durumunu azaltmak için bu konuda yapılacak olan eğitimlere ihtiyaç olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor, Futbol, Hakem, Kaygı, Sürekli Kaygı

Giriş

Futbol tüm dünyada en popüler spor dalı olarak bilinmektedir. Sosyoekonomik durumu ayırt etmeksizin kitlelerin takip ettiği bir olgu olan futbol, endüstri halini almış ciddi bir istihdam alanına sahiptir. Ayrıca futbol birçok ülkede en önemli propaganda haline gelmiş bir unsurdur (Öntürk vd.,2019). Futbol, tarih süresinde toplumlar arasında sürekli ilginin arttığı yaşamın adeta önemli parçası haline getirilmiş (Erdoğan, 2008) ve yüzbinlerce lisanslı sporcusu ile dünyada en popüler spor olarak bilinmektedir (Aşçı, 2009). Spor olgusunun içerisindeki yerini giderek büyüten futbol spor dalı toplumların ilgisini çekmeye devam etmektedir (Göksel vd.,2016).

Hayatın her alanında oluşan olumsuz koşullar, kişiler üzerinde farklı şekilde etkiler bırakır. İnsan yaşadığı sürece olumsuz durumlarla karşılaşacaktır. Önemli olan bu durumlarla başa çıkabilme becerisini geliştirebilmesidir. Özellikle stres ve baskı altında kalma durumunda meydana gelebilecek bu ruhsal sorunlar, sosyal ve iş hayatlarında sürekli olarak bireylerde yaşam standartlarını düşürebilecek seviyelere gelebilir. Bu süreçte kaygı kavramı karşımıza çıkmaktadır. Cüceloğlu (1994) kaygıyı; üzüntü, mesele, korku, kaybetme hissi, güçsüzlük, sonucu bilememe ve yargılanma heyecanlarından birini veya çoğunu içerebilir şeklinde tanımlamıştır. Başaran vd. (2009) ise kaygıyı, psikolojik yönden sportif başarısını tetikleyen önemli öğelerden biri olarak tanımlamıştır. Ayrıca, kişinin günlük hayatını, insanlar arası ilişkilerini, sosyal yaşamını ve eğitimini etkileyen, bireyi istenmeyen olaylara adaptasyon sağlamaya ya da mücadele etmeye yönelten normal bir his olarak belirtmiştir. Bu his olmadan, normal bir hayat geçirmenin mümkün olmadığını ifade ederken, Sönmez (1995) ise kaygıyı kişinin güvenliğini sarsan, hakiki ya da imgesel bir tehdide karşı yaşadığı histir şeklinde tanımlamıştır.

Kaygı kavramından bahsederken üç tür kaygı olduğunu ifade etmek gerekir. Bunlar durumluk kaygı, durumluk bedensel kaygı ve sürekli kaygıdır. Müsabakadan önce yüksek ya da düşük kaygı seviyelerinin, sportif başarıyı düşürücü yönde bir etki gerçekleştirdiği bilinmektedir. Bu sebeple, sporcuların bir müsabakadan önce ne çok fazla, ne de çok az bir kaygı seviyesine sahip olmaları istenmektedir. İçinde bulunulan stresli ortam sebebi ile hissedilen bu subjektif korku, durumluk kaygı olarak tanımlanmaktadır (Develi, 2006). Cerit vd. (2013) bedensel durumluk kaygıyı, kaygının fizyolojik bir parçası olarak tanımlamışlardır. Sürekli kaygı ise, bir kişilik özelliği olarak ele alınmaktadır ve daha kalıcı duygusal bir durumdur. Sürekli kaygı seviyesi yüksek olan kişilerin, farklı ortamda (müsabaka öncesi ve sonrasında) daha çabuk ve sık durumluk kaygı belirtileri göstereceği ifade edilmektedir (Cüceloğlu,1998). Bu his süreç içerisinde daha büyük olumsuzlukların yaşanmasına sebep olabilir. Başer (1998), yarışmaların sonucuna göre belirlenen ceza ve ödüller, sporcunun kaygı düzeyini ve dolayısıyla performansını olumsuz yönde etkilemektedir görüşünü ileri sürmüştür. Bu nedenle, bir konu ile ilgilenen eğitimcilerin bu olguyu hatırdan çıkarmamaları gereklidir. Kaygının spor olgusu içindeki önemi genel olarak bu şekilde ifade edilmiştir.

Hakemlere özgü kaygı durumuna bakacak olursak, spor müsabakalarında kuralların uygulanması için hakem veya hakemler atanır. Futbol oyun kuralları kitabında “ her maç, maç ile ilgili oyun kurallarını uygulamada tam yetkili bir hakem tarafından yönetilir.” ifadesi ise bir maçın yönetilmesindeki tüm yetkiyi hakeme vermiştir (2019-2020 Oyun Kuralları Kitabı, s. 65). Bir maç

yönetmede hakeme verilen bu görev ve sorumluluk, onun üzerinde baskı oluşturabilir. Hakemlerin etkisi altında kaldığı birçok stres faktörü vardır. Bu faktörlerin her biri, hakemin endişe düzeyinde etkili olabilir. Bir hakem ne kadar yüksek motorik, teknik ve taktik rezervlere sahip olursa olsun, bunu müsabaka içinde ortaya çıkaramıyorsa, bu hiçbir anlam ifade etmez. Bu nedenle, hakemin performansını ortaya koyabilmesi sadece fizyolojik bir olgu olamaz.

Hakemin performansını ve yeteneğini kullanabilmesinde onun psikolojik durumu oldukça önemlidir. Hakemin performansını başarıyla ortaya koymasında sahip olduğu kaygı düzeyi, bu nedenle çok önemli olmaktadır. Çünkü hakemin sahip olduğu kaygı düzeyi maçın gidişatını olumsuz yönde etkileyebilir (Dohmen, 2008). Kişinin kendi duygusal düzeyini kontrol etmesi, çok önemlidir. Çünkü yüksek kaygı seviyesi hem sinirliliğin, hem de yanlış kararların artmasına neden olur. Kaygılı bir hakem, kendi güvensizliğini oyunculara yansıtır, sinirli bir ortam oluşmasına neden olur ve takıma veya sporcuya karşı daha fazla hata yapmaya başlar (Özer, 2006). Oysa hakem maçı herhangi bir baskı altında kalmadan yönetmekle sorumludur.

Kısacası, bireyler açısından kaygı durumu önemli faktördür. Bu sebeple, literatürde sürekli kaygı kavramı ile ilgili sağlıktan spora, ergenlerden yaşlılara, sporculardan öğrencilere kadar farklı alanlarda yapılmış birçok çalışma karşımıza çıkmaktadır (Ekşi ve Dilmaç, 2010; Karabulut ve Mavi-Var, 2019; Karataş, 2012; Nacar vd.,2011; Öntürk vd.,2019; Pamuk vd., 2014; Yılmaz vd., 2005). Yapılmış bu çalışmalar, sürekli kaygı düzeyi ile yaş, cinsiyet vb. değişkenler açısından anlamlı farklılıkların olduğunu ya da sonuçların anlamlılık ifade etmediğini ortaya koymuştur. Fakat hakemlerle ilgili yapılmış daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu açıktır. Giderek küreselleşen ve büyüyen spor ortamında, hakemlerin verdiği kararlar daha önemli hale gelmektedir. Daha önce yapılmış araştırmalar arasındaki bazı tutarsızlıkları daha farklı değişkenlerle irdelemek ve bunu da futbol hakemleri bağlamında yapmak bu çalışmanın önemini ifade etmektedir.

Araştırmanın amacı, futbol hakemlerinin sürekli kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaçla yapılan çalışmada; çalışmaya katılan hakemlerin ölçek sorularını içtenlikle yanıtladıkları, çalışma için seçilen örneklemin evreni temsil ettiği ve kullanılan ölçeklerin hakemlerin sürekli kaygı düzeylerini ölçebilir niteliğe sahip olduğu varsayılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler kullanılan ölçeklerle ve Batı Karadeniz Bölgesi'nde faal olarak görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan futbol hakemleriyle sınırlandırılmıştır. Futbol hakemlerinin verdiği kararlarda etkili olabilecek bir unsur olan sürekli kaygı düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, görev yapma süresi ve klasman değişkenlerden olumlu ya da olumsuz etkilenebileceği düşünülerek araştırma için bazı hipotezler oluşturulmuştur. Bu hipotezler ise aşağıdaki gibidir:

H₁: Hakemlerin cinsiyet değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₀: Hakemlerin medeni durum değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₁: Hakemlerin görev yapma süresi değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁: Hakemlerin klasman değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmanın modeli için nicel araştırma türlerinden olan tarama modeli seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2019 sezonunda Batı Karadeniz Bölgesi'nde görev yapan 327 futbol hakemi oluştururken, örneklemini ise basit seçkisiz (random) örnekleme yöntemiyle seçilerek araştırmaya gönüllü olarak katılmış 251 hakem oluşturmuştur.

Tablo 1: Hakemlerin Çeşitli Demografik Özellikleri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	32	12,7
	Erkek	219	87,3
Medeni Durum	Evli	42	16,7
	Bekâr	209	83,3
Hakemlik Süresi	1-3 Yıl	126	50,2
	4-5 Yıl	53	21,1
	6-10 Yıl	39	15,5
	11 + Yıl	33	13,1
Klasman	Aday	84	33,5
	İl	131	52,2
	Bölgesel Yardımcı	12	4,8
	Bölgesel	6	2,4
	Ulusal Yardımcı	13	5,2
	Ulusal	5	2,0
Toplam		251	100

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların bazı demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 4 soruluk “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Katılımcıların sürekli kaygı düzeylerini belirlemek için ise Spielberger, Gorsuch ve Lushene (1970) tarafından geliştirilen “Sürekli Kaygı Envanteri” kullanılmıştır. Spielberger ve arkadaşları tarafından bireylerin sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen ve Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçek toplamda 20 sorudan oluşmaktadır. Maddelere verilen cevaplar 4’lü likert tipindedir. 1 (Hemen Hemen Hiçbir Zaman), 2 (Bazen), 3 (Çogu zaman), 4 (Hemen Hemen Her Zaman) anlamına gelmektedir. Ölçekteki doğrudan ifadeler olumsuz duyguları, tersine dönmüş ifadeler ise olumlu duyguları ifade etmektedir. Ters kodlanan ifadeler; 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20’ nci maddelerdir. Ölçekten elde edilen toplam puan değeri 20 ile 80 arasında değişmektedir. Oluşturulan kaygı puan ortalamalarına göre; “20–35 arası puan düşük kaygı düzeyine”, “36–42 orta kaygı düzeyine”, 42–80 yüksek kaygı düzeyine” tekabül etmektedir (Öner ve Compte, 1983). Puanın yüksek olması kaygı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Alpha katsayısı 0,67; Alpha güvenirlik katsayısı ise 0.70 olarak bulunmuştur. Ölçekler yüz yüze ve Google formlar aracılığıyla katılımcılara uygulatılmış, eksik veya boş bırakılmış ölçekler ise değerlendirmeye alınmamıştır.

Verilerin Analizi

Kullanılan form ve ölçekten elde edilen veriler SPSS 17 paket programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Veri dağılımları Skewness-Kurtosis değerleri ile incelenmiş, veriler normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden olan t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 2: Sürekli Kaygı Ölçeğinden Elde Edilen Toplam Puanlara Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Basıklık ve Çarpıklık	Skewness		Kurtosis	
	Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Sürekli Kaygı	,347	,154	-,034	,306

Araştırma kapsamında, sürekli kaygı ölçeğinden elde edilen toplam puanlara normallik testi uygulanmıştır. Huck'a (2012) göre, verilerin normal dağılım gösterebilmeleri için değerlerin -1 ile +1 arasında değişmesi gerekmektedir ve buna göre, sürekli kaygı ölçeğinden elde edilen puanların normallik şartını sağladığı görülmektedir

Bulgular

Futbol spor dalında faal olarak görev yapan hakemlerin sürekli kaygı düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde, yapılan betimsel istatistik testi, t-testi ve ANOVA testi sonuçlarına tablolar halinde yer verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Sürekli Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Ait Bilgiler

Ölçek	n	min.	maks.	ort.	ss
Sürekli Kaygı	251	42,00	58,00	49,8008	3,11130

Tablo 3 incelendiğinde, çalışmaya katılan hakemlerin yüksek kaygı düzeyine tekabül eden bir puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4: Hakemlerin Sürekli Kaygı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet Değişkeni	n	ort	ss	sd	t	p
Sürekli Kaygı	Kadın	32	50,4375	3,15142	249	1,241	,216
	Erkek	219	49,7078	3,10171			

(p>0.05).

Tablo 4 incelendiğinde, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 5: Hakemlerin Sürekli Kaygı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t-test Sonuçları

Puan	Medeni Durum	n	ort	ss	sd	t	p
Sürekli Kaygı	Evli	42	49,4286	3,18643	249	-,849	,397
	Bekâr	209	49,8756	3,09836			

(p>0.05).

Tablo 5'e göre, hakemlerin sürekli kaygı puanları ile medeni durumları arasında herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 6: Hakemlerin Sürekli Kaygı Düzeylerinin Hakemlik Yapma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Hakemlik Süresi	n	ort	ss	f	p	Tukey
Sürekli Kaygı	1-3 Yıl	126	49,1746	2,85119	6,396	,000	11+>1-3 11+>4-5
	4-5 Yıl	53	49,9811	2,89223			
	6-10 Yıl	39	49,9487	3,07750			
	11+	33	51,7273	3,68504			

(p<0.01).

Tablo 6 incelendiğinde, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile hakemlik yapma süreleri arasında anlamlı bir farklılık vardır (p<0,01). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla da Tukey testi yapılmıştır. Anlamlı farklılık 11 yıl ve üzeri hakemlik yapanlar ile 1-3 yıl arası ve 4-5 yıl arası hakemlik yapanlar arasındadır ve 11 yıl ve üzeri hakemlik yapanların lehinedir.

Tablo 7: Hakemlerin Sürekli Kaygı Düzeylerinin Hakemlik Klasmanı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Klasman	n	ort	ss	f	p	Tukey
Sürekli Kaygı					4,157	,001	Ulusal > Aday Hakem
	Aday Hakem	84	49,6905	2,96150			Ulusal > İl Hakemi
	İl Hakemi	131	49,6870	3,17220			İl Hakemi
	Bölgesel Yardımcı	12	50,1667	1,80067			Ulusal > Bölgesel Yard.
	Bölgesel Hakem	6	50,5000	3,98748			Ulusal > Ulusal Yard.
	Ulusal Yardımcı	13	48,7692	1,83275			Ulusal > Ulusal Yard.
	Ulusal Hakem	5	55,6000	3,13050			

(p<0.05).

Tablo 7'ye bakıldığında, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile hakemlik klasmanları arasında anlamlı bir farklılık vardır (p<0,05). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmıştır. Elde edilen bulguya göre anlamlı farklılık, ulusal düzeyde hakemlik yapanlar ile aday hakemler, il hakemleri, bölgesel yardımcı hakemler ve ulusal yardımcı hakemler arasındadır ve ulusal hakemler lehinedir.

Tartışma

Bu araştırmada amaç, futbol spor dalında faal olarak görev yapan hakemlerin sürekli kaygı düzeylerini çeşitli demografik değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmanın 1. Hipotezi ("Hakemlerin cinsiyet değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır."(H₁)) doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 4), hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bu sonuç araştırmanın hipotezini desteklememektedir. Literatür incelendiğinde; Altun (2017), Bingöl vd. (2012), Can vd. (2011) ve Engür'ün (2002) çalışmasından elde edilen sonuçlar, araştırmamızın sonuçlarına benzerlik göstermektedir. Yani cinsiyet değişkeni ile sürekli kaygı arasında herhangi bir anlamlı farklılık yoktur. Rosenthal ve Schreiner'in (2000) ve Sarıipek'in

(2010) çalışmasındaki bulgular ise araştırmamızın bulgularına paralel değildir. Bu karşıt bulgular, çalışmalara katılan kadın hakemlerin sayısından, klasmanından ve farklı branşlarda bulunuyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu bulgu kapsamında, cinsiyetin sürekli kaygı üzerindeki etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Diğer yandan, kadın hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri erkek hakemlere göre daha yüksektir. Çalışmamıza paralel olarak, Correia ve Rosado'nun (2019), Kalemoglu Varol'un (2018) ve Kierkegaard'ın (2009) çalışmasından elde edilen bulgularda da, kadınların sürekli kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alanyazında, kadınların erkeklere göre daha hassas ve yapısı gereği daha zayıf olmalarından, hakemlik yapan kadınların oyuncular, taraftarlar ve antrenörler tarafından sözlü olarak şiddete maruz kalmalarından ve bu olayları bir tehdit kaynağı olarak görmelerinden bahsedilmiştir (Engin vd., 2019; Friman vd., 2004; Kierkegaard, 2009). Bu bulguya göre de, kadın hakemlerin erkek hakemlere göre daha fazla sürekli kaygı düzeyine sahip oldukları ve araştırmamızın yapılan farklı çalışmalarla da desteklendiği söylenebilir.

Araştırmanın 2. Hipotezi ("Hakemlerin medeni durum değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur."(H_0)) doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 5), hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile medeni durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bu sonuç araştırmanın hipotezini desteklemektedir. Literatür incelendiğinde Yavuzer vd. (2012), Şimşek vd. (2018), Oktay ve Yıldız'ın (2018) ve Güçlü vd. (2016) çalışmasından elde edilen sonuçlar da araştırmamız sonuçlarına benzerlik göstermektedir. Gall (2006), kaygıyı her insanın yapısında mevcut, çevresel ve psikolojik olaylara gösterdiği tepki olarak tanımlamıştır ve buradan hareketle, futbol gibi çevresel ve psikolojik etmenlerden etkilenme oranının yüksek olduğu bir branşta sürekli kaygı evli ya da bekâr olmaktan anlamlı derecede etkilenmemektedir sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu bulgulardan hareketle, medeni durumun sürekli kaygı düzeyini doğrudan etkileyen bir olgu olmadığı kanısına varılabilir.

Araştırmanın 3. Hipotezi ("Hakemlerin görev yapma süresi değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır."(H_1)) doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 6), hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile hakemlik yapma süreleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç araştırmanın hipotezini desteklemektedir. Literatür incelendiğinde, Bayraktar vd. (2006) yapmış olduğu çalışmanın bulguları da araştırmamızın bulguları ile örtüşmektedir. Alan yazında, hakemlerin görev yapma süresinin arttıkça sürekli kaygı düzeylerinin azaldığından bahsedilmiştir (Yalçın vd., 2016). Oysaki çalışmamızda hakemlik yapma süresi fazla olan hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri de daha yüksektir. Araştırmamıza paralel olarak, Zubaroglu vd. (2019) yapmış olduğu çalışmada da sürekli kaygının yaş ile birlikte arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, kronolojik yaşın ilerlemesiyle beraber kişi fiziksel ve ruhsal yönden gerilemektedir (Akdemir, 1997; Softa vd., 2011). Üst düzey bir performans gerektiren futbol branşında da hakemlik yapma süresinin yaşla birlikte arttığı düşünüldüğünde, görev yapma süresi fazla olan hakemlerde sürekli kaygı düzeyinin de yüksek olması normal kabul edilebilir. Çalışma bulguları arasındaki bu tutarsızlıklar katılımcıların farklı özelliklerinden (ör; fiziki yaş, eğitim vs.) kaynaklanmış olabilir. Çalışmamızda elde edilen bulgu doğrultusunda, hakemlik yapma süresi sürekli kaygı düzeyini doğrudan etkilemektedir sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın 4. Hipotezi ("Hakemlerin klasman değişkeni ile sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır."(H_1)) doğrultusunda yapılan testin bulgusuna göre (Tablo 7), hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri ile klasmanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. En yüksek sürekli kaygı düzeyine ulusal hakemler sahiptir. Elde edilen bu sonuç, araştırmanın hipotezini desteklemektedir. Literatür incelendiğinde, araştırmamız bulgularına benzer bulgular elde eden farklı araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir (Aydın, 2003; Bayraktar vd., 2006; Çoban, 2004). Uygur dünyada, teknolojinin gelişmesine paralel olarak spor olgusu içindeki kurallar da gelişme göstermekte, bu sayede yapılan değişikliklerle spor branşlarının daha hızlı ve güzel oynanması sağlanmaktadır. Tüm bunlar, hakemlere ek görevler yüklemekte ve hissettikleri baskıyı daha çok artırmaktadır (Taşmektepligil vd., 2004). Dolayısıyla, daha üst klasmanlarda bulunan

hakemlerin daha fazla sürekli kaygı düzeyine sahip olmaları normal olarak görülebilir. Arslanoğlu vd., (2010) ve Zorba vd., (2016) çalışmasında ise klasman ile sürekli kaygı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Çalışmalar arasındaki bu tutarsızlıklar hakemlerin psikolojik ve sosyolojik farklılıklarından kaynaklanmış olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonucu, hakemlerin sürekli kaygı düzeylerinin genel olarak yüksek olmakla birlikte, kadın hakemlerin sürekli kaygı düzeylerinin erkek hakemlerin sürekli kaygı düzeylerine göre daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinden etkilenmezken, hakemlik yapma süresi ve klasmanı yüksek olan hakemlerin sürekli kaygı düzeyleri hakemlik yapma süresi az ve daha alt klasmanda olan hakemlere göre anlamlı oranda daha yüksektir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak, gelecekte yapılacak olan araştırmalar için şu öneriler getirilebilir:

Cinsiyetin sürekli kaygı düzeyi üzerindeki etkisini araştırarak daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

Hakemlerin sürekli kaygı düzeylerini daha farklı değişkenler doğrudan etkileyebilir (örneğin, daha önce sporculuk yapıp yapmamak, psikolojik destek alıp almamak vb). Bu sebeple, çalışmalarda daha fazla bağımsız değişken kullanılabilir.

Daha geniş örneklem gruplarıyla ve farklı dallarındaki hakemlerle çalışılabilir.

Kadın hakemlerin daha fazla ihtiyacı olmakla birlikte, tüm hakemlere sürekli kaygı düzeylerini azaltmak için eğitimler verilebilir. Bu tür eğitimler hakemlerin daha az hatalı karar vermelerine katkı yapacaktır.

Verilen eğitimlerde spor psikologlarından faydalanılabilir.

Kaynakça

- Akdemir, N. (1997). *Geriatri I: Hemşirelik Bakımı*. Y. Gökçe-Kutsal, Çakmakçı, M. & Ünal S (Ed.), Ankara Hekimler Yayın Birliği.
- Altun, M. (2017). The Research on Physical Education Trait Anxiety States of Students in Mucur Vocational And Technical Education Centre. *International Refereed Academic Journal of Sports, Health And Medical Sciences*, 22, 25-32.
- Arslanoğlu, E., Tekin, M., Arslanoğlu, C. & Özmutlu, İ. (2010). Voleybol Hakemlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Kaygı ve Temel Psikolojik İhtiyaç Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 985-995.
- <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936604.pdf>
- Aşçı, A. (2009). *Futbolcularda Kuvvet Performansının Değerlendirilmesi*. 3. Ulusal Futbol Bilim Kongresi, Bildiri Kitabı s:27.
- Aydın, L. (2003). *Hakemlerin Maç Öncesi Durumluluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması ve Bazı Değişkenlerin Durumluluk Kaygılarına Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Başaran, M. H., Taşgın, Ö., Sanioğlu, A. & Taşkın, A. K. (2009). Sporcularda Durumluluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 533-542.

<http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/345/327>.

Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Bağırhan Yayinevi.

Bayraktar, G., Tekin, M., Eroğlu, H. & Cicioğlu, İ. (2006). Uluslararası ve Milli Güreş Hakemlerinin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 8, Sayı 4, S. 22-31.

<http://dergipark.org.tr/en/pub/ataunibesyo/issue/28860/308735>

Bingöl, H., Çoban, B., Bingöl, Ş. & Gündoğdu, C. (2012). Üniversitelerde Öğrenim Gören Taekwondo Milli Takım Sporcularının Maç Öncesi Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 121-125. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423931853.pdf>.

Can, Y., Soyer, F. & Çoban, Ü. (2011). Negatif Duygusallığın Stres Üzerindeki Etkisi: Faal Futbol Hakemleri Üzerinde Bir Araştırma. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 165-174. <http://dergipark.org.tr/en/pub/bsd/issue/53555/713357>.

Cerit, E., Gümüşdağ, H., Evli, F., Şahin, S. & Bastık, C. (2013). Elit Kadın Basketbol Oyuncularının Yarışma Öncesi Kaygı Düzeyleri İle Performansları Arasındaki İlişki. *Sport Sciences*, 8(1):26-34. <http://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaspor/issue/20130/213776>.

Correia, M. & Rosado, A. (2019). Anxiety In Athletes: Gender And Type Of Sport Differences. *International Journal Of Psychological Research*, 12(1), 9-17. <http://www.scielo.org.co/pdf/ijpr/v12n1/2011-2084-ijpr-12-01-9.pdf>.

Çoban, D. (2004). *Türkiye Profesyonel Futbol Liglerinde Görev Yapan Klasman Hakemlerinin Sürekli Kaygı Durumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*. 5. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 66-67.

Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Develi, E. (2006). *Konya'da İlköğretim Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sürekli Kaygı Durumlarının İncelenmesi*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Dohmen, T. J. (2008). *The Influence Of Social Forces: Evidence From The Behavior Of Football Referees*. Maastricht University, Netherlands, 21-22. <https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.2007.00112.x>

Ekşi, H. & Dilmaç, B. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Genel Erteleme, Karar Vermeyi Erteleme ve Akademik Erteleme Düzeylerinin Sürekli Kaygı Açısından İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 433-450. <http://dergipark.org.tr/en/pub/uefad/issue/16692/173492>

Engin, S.G., Yüce, A. & Katırcı, H. (2019). Pink Cards In Men's World: How Do Women In The Green Fields View Refereeing. *Gsi Journals Serie A: Advancements In Tourism, Recreation And Sports Sciences (Atrss)*, 2 (1): 54- 75. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3360333>.

Engür, M. (2002). *Elit Sporcularda Başarı Motivasyonunun Durumluk Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve Futbolu İnceleme Üzerine Bir Araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi Sayı 26 Kış-Bahar, s.1-58*.

- Friman, M., Nyberg, C. & Norlander, T. (2004). Threats And Aggression Directed At Soccer Referees: An Empirical Phenomenological Psychological Study. *The Qualitative Report*, 9(4), 652-672. <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR9-4/friman.pdf>.
- Göksel, A.G., Pala, A. & Caz, Ç. (2016). Futbol Hakemlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Tercihleri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (UHIVE)*, 11, 15-28.
- Güçlü, N., Tulunay Ateş, Ö. & İhtiyaroğlu, N. (2016). Kadın Okul Yöneticilerinin Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(03) , 176-188. <http://dergipark.org.tr/en/pub/ksbd/issue/17276/180493>.
- Huck, S. W. (2012). *Reading Statistics and Research* (6th Ed). Boston: Pearson. http://dl.booktolearn.com/ebooks2/science/statistics/9780132178631_reading_statistics_and_research_c42f.pdf.
- Kalemoğlu Varol, Y. (2018). The Predictive Power Of Elementary School Students' Trait Anxiety Level İn Physical Education Lesson On Their Attitudes Towards Lesson. *International Electronic Journal Of Elementary Education*, Volume 11, Issue 2, 91-97. <https://doi.org/10.26822/iejee.2018245315>
- Karabulut, E. & Mavi-Var, S. (2019). Taekwondocuların Durumluk ve Sürekli Kaygılarının Müsabaka Performansı ve Yaralanma Durumu İle İlişkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 47-54. <http://dergipark.org.tr/en/pub/tsbd/issue/44025/536907>
- Karataş, Z. (2012). Ergenlerin Algılanan Sosyal Destek ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 257-271. <http://dergipark.org.tr/en/pub/mkusbed/issue/19551/208384>
- Kierkegaard, S. (2009). *Kaygı Kavramı* (Translation: T. Armaner), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Le Gall, A. (2006). *Anksiyete ve Kaygı*, Çev. İ. Yerguz. Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Nacar, E., Açak, M. & Karahüseyinoğlu, M. (2011). Hentbolcuların Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Araştırılması. *Sport Sciences*, 6(1), 1-12. <http://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaspor/issue/20138/213798>
- Oktay, M.C. & Yıldız, M. (2018). İlk Defa Deneme Dalışı Yapan Bireylerin Sürekli ve Durumluk Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı (21), 161-168. <https://doi.org/10.9775/kausbed.2018.011>
- Öner, N. & Le Compte, A. (1983). *Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- Öntürk, Y., Karacabey, K., & Özbar, N. (2019). Günümüzde Spor Denilince İlk Akla Neden Futbol Gelir? Sorusu Üzerine Bir Araştırma. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1-12. <https://doi.org/10.33689/spormetre.533739>
- Öntürk, Y., İmamoğlu, O. & Karacabey, K. (2019). Elit Tekvandocuları Durumluk ve Sürekli Kaygının Araştırılması. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3764-3774. Doi:10.33206/Mjss.541990. <https://doi.org/10.33206/mjss.541990>
- Özer, E. (2006). *Anadolu Kaplanları Kahpe Bizans'a Karşı Türk Futbolundaki Anadolu İstanbul Gerilimine Merkez-Çevre İlişkileri Ekseninde Bir Bakış*. Doktora Tezi. İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Pamuk, Y., Hamurcu, H. & Armağan, B. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi (İzmir-Buca Örneği). *Bartın University Journal Of Faculty Of Education*, 3(2), 293-316. <https://doi.org/10.14686/BUEFAD.201428183>
- Rosenthal, B.S. & Schreiner, A.C. (2000). Prevalence Of Psychological Symptoms Among Undergraduate Students İn An Ethnically Diverse Urban Public College. *Journal Of American College Health*, 49 (1), 12-18. <https://doi.org/10.1080/07448480009596277>
- Saripek, T. (2010). *Basketbolcularda Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Lig Sıralamasına Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Softa, H.K., Uçukoğlu, H., Karaahmetoğlu, G.U. & Esen, D. (2011). Yaşlılarda Ölüm Kaygısı Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, (1-2), 67-79. <http://dergipark.org.tr/en/download/article-file/203210>
- Sönmez, K.. (1995). *Elit Atletlerde Kişilik Özellikleri ve Kaygı Durumlarının Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şimşek, A., Salman, U., Ekici, E. & Kuşman, B. (2018). İşitme Engelli Bireylerin Sürekli Kaygı Düzeyi İle Durum Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Fng & Bilim Tıp Dergisi*, 4(4):173-178. <https://doi.org/10.5606/fng.btd.2018.028>
- Spielberger, C.D., Gorsuch, R.C. & Lushene, R.E. (1970). Manual For The State-Trait Anxiety Invenntory. California: *Consulting Psychologists Press*.
- Taşmektepligil, M.Y., Aydın, İ., Ağaoğlu, S.A. & Öğreten, N. (2004). Farklı Branşlarda Görev Yapan Faal Hakemlerin Maç Öncesi Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması ve Bazı Değişkenlerin Durumluk Kaygılarına Etkileri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* (Gazi Besbd), IX, 4: 25-40. <http://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/27982/305010>
- Uluslararası Futbol Birliği Kurulu. (2019). *Oyun Kuralları Kitabı*, S.65
- Yalçın, İ., Soyer, F., Ramazanoğlu, F. & Aksu, A. (2016). Futbol Hakemlerinin Karar Verme Ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal Of Human Sciences*, 13(3), 5681-5692. <https://doi.org/10.14687/Jhs.V13i3.4280>
- Yavuzer, Y., Karataş, Z. & Gündoğdu, R. (2012). A Study On Trait Anxiety And Job Satisfaction Levels Of Assistant Professors İn Educational Faculties. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1). <http://dergipark.org.tr/en/download/article-file/16817>
- Yılmaz, U., Timur, S. & Ege, E. (2005). Hastanede Çalışan Ebe ve Hemşirelerin Çocuklarının Bakımı Hakkındaki Endişeleri ve Durumluk Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 73-63. <http://dergipark.org.tr/en/download/article-file/29268>
- Zorba, E., Göksel, A. G., Pala, A. & Zorba, N. (2016). Futbol Hakemlerinin Müsabaka Öncesi Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Ege Bölgesi Örneği). *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Spormetre*, 14, 2. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000294
- Zubaroglu Yanardağ, M. & Say Şahin, D. (2019). Yaşlı Bireylerde Sürekli Kaygı ve Sürekli Depresyon Üzerine Bir İnceleme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 37-55. <https://doi.org/10.33417/tsh.516681>